

जीवयैनं वनस्पतिम् । सौतिरुवाच । भस्मीभूतं ततो
 दृक्षं पद्मगेन्द्रस्य तेजसा । सर्वं भस्म समाहृत्य काश्यप्रपो
 याक्यमब्रवीत् । विद्यावलं पद्मगेन्द्र ! पश्य मेऽस्य वन-
 स्पतौ । अहं सङ्गीययाभ्येनं पश्यतस्ते भुजङ्गम ! । ततः
 स भगवान् विद्वान् काश्यप्रपो द्विजसत्तमः । भस्मराशी-
 कृतं दृक्षं विद्याया समजीवयत् । अङ्कुरं कृतवांस्तत्र ततः
 पर्णद्वयान्वितम् । पलाशिनं शाखिनञ्च तथा विटपिनं
 पुनः । तं दृष्ट्वा जीवितं दृक्षं काश्यपेन महात्मना ।
 उवाच तत्त्वज्ञो ब्रह्मज्ञैतदत्यदुभूतं त्वयि । द्विजेन्द्र ! यद्विपं
 हन्या मम वा सद्विषय वा । कं त्वमर्थमभिप्रेपस्यसि
 तत्र तपोधन ! । यत्तेऽभिलषितं प्राप्तुं फलं तस्माच्चृपोत्त-
 मात् । अहमेव प्रदास्यामि तत्ते यद्यपि दुर्लभम् । विप्र-
 शापाभिभूते च क्षीणायुषि नराधिपे । घटमानस्य ते
 विप्र ! सिद्धिः सशयिता भवेत् । ततो यशः प्रदीप्तन्ते त्रिषु
 लोकेषु विश्रुतम् । निरंशुरिव वर्ष्मांशुरनङ्गानिमितो
 व्रजेत् । काश्यप्र उवाच । धनार्थी गायहं तत्र तन्मे
 देहि भुजङ्गम ! । ततोऽहं विनिवर्त्तिष्ये स्वापतेयं प्रगृह्य वै ।
 तत्क उवाच । यावद्भनं प्रार्थयसे तस्माद्राजस्ततोऽधिकम् ।
 अहमेव प्रदास्यामि निवर्त्तस्व द्विजोत्तम ! । सौतिरुवाच ।
 तत्त्वकस्य वचः श्रुत्वा काश्यप्रो द्विजसत्तमः । प्रदधौ सुम-
 हतेजा राजानं प्रति बुद्धिमान् । दिव्यज्ञानात् स तेजस्वी
 ज्ञात्वा तं ऋषिं तदा । क्षीणायुषं यावद्वैद्यमपावर्त्तत
 काश्यप्रः” ।

काश्यपेनन्दन पु० कश्यपस्यायम् अण् कर्म० । १ गुरुडे २ अरुणे
 ३ देवमात्रे च । “ददानि मेदिनीभागं भयङ्गरोऽहं
 सुरर्षभाः ! । यस्मिन् देशे करिष्यध्वं यत्रान् काश्यपेनन्द-
 नाः” भा० आनु० ६६ अ० । “मरीचेः कश्यपः पुत्रः कश्य-
 पात्त इमाः प्रजाः । प्रजप्तिरे महाभागा दक्षकन्या-
 स्त्वयोदग” इत्युपक्रमस्य “अदित्या द्वादशादित्याः स-
 म्भूता भुवनेश्वराः” इत्युक्त्वा सर्वेषां सुरासुरादीनां
 तत उत्पत्त्युक्तेः ४ असुरादिषु च । कश्यपगर्भे ६८३० पु०
 विवृतिः [कश्यपगोत्रापत्ये

काश्यपायन पुंस्त्री० कश्यपस्य गोत्रापत्यं नडा० फक् ।

काश्यपि पु० कश्यपे भवः इज् । १ अरुणे २ गुरुडे च । तयोः

कश्यपेन विनतायासुतर्पितकथा च भा० आ० ११ अ० यथा
 “एतस्मिन्नेव काले तु देवी दाक्षायणी शुभा । विनता
 नाम कल्याणी पुत्रकामा यशस्विनी । तपस्तप्त्वा व्रतपरा
 स्नाता पुंस्यने शुचिः । उपसक्राम भर्तारं, तासुवाचाय

कश्यपः । आरम्भः सफलो देवि ! भविता यस्त्वयेप्सितः ।
 जनयिष्यसि पुत्रौ द्वौ वीरौ त्रिष्टवनेश्वरौ । तपसा वा-
 लिखिल्यानां मम सङ्कल्पजौ तथा । भविष्यतो महाभा-
 गौ पुत्रौ त्रैलोक्यपूजितौ । उवाच चैनां भगवान् क-
 श्यप्रः पुनरेव ह । धार्यतामप्रमादेन गर्भोऽयं सुमहो-
 दयः ! एतौ सर्वपतन्त्रिणामिन्द्रत्वं कारयिष्यतः । लो-
 कसम्भावितौ वीरौ कामरूपविहङ्गमौ । यतक्रुतम-
 धोवाच प्रीयमाणः प्रजापतिः । त्वत्सहायौ महावीर्यौ
 भ्वातरौ ते भविष्यतः । नैताभ्यां भविता दोषः सका-
 शत्ते पुरन्दरः । वेत्त ते यक् ! सत्तापस्त्वमेवेन्द्रो भवि-
 ष्यसि । न चाप्येवं त्वया भूयः क्षेमव्या ब्रह्मवादिनः ।
 न चापमान्या दर्पात्ते वाग्वज्रा भयकोपनाः । एयसक्तो
 जगामेन्द्रो निर्विशङ्कस्त्रिपटिपम् । विनता चापि
 सिद्धार्था बभूव सदिता तथा । जनयामास पुत्रौ द्वावश-
 षं गरुडं तथा । विकलाङ्गोऽरुणस्तत्र भास्करस्य पुरः-
 रः । पतन्त्रिणाञ्च गरुड इन्द्रत्वेनाभ्यधिचरत्” ।

काश्यपिन् पु० भूम्नि । काश्यपेन प्रोक्तमधीयते षिनि ।

काश्यप्रप्रोक्तग्राह्याध्यक्षेण ।

काश्यपेय पु० कश्यपस्येयम् अण् काश्यपी कश्यपमायां
 तत्र भवः टक् । १ कश्यपपत्नीजाते सुरासुरादौ । “इत्येते
 द्वादशादित्याः काश्यपेयाः, प्रकीर्त्तिताः” भा० आनु०
 १५ अ० गुरुडे च “नागक्षयकरश्चैव काश्यपेयो महा-
 बलः” भा० आ० २३ अ० । “काश्यपेयोऽमृताहर्त्ता” धृज-
 पूजामन्तः ।

काश्यादि पु० ऋज्जिडोः प्रत्यययोः प्रकृतिभूते पाणिन्पुत्रे
 शब्दगणे स च गणः काशि वेदि (चेदि इति वा)
 सांवाति संयाह अच्युत मोदमान शकुलाद हस्तिकर्ण
 कुनामन् हिरण्य करण गोपासन भारङ्गी अरिन्दम
 अरित देवदत्त दश्याम शौवावतान युवराज उपराज
 देवराज मोदन सिन्धुमित दासमित युधामित सोममित
 क्षागमित सधमित (आपदादिपूर्वपदात्कालान्तात्) आपद्
 छद्म तत्” । तात्कालिकः ।

काश्यायन पुंस्त्री काश्यस्य काशिराजस्य गोत्रापत्यम् नडा०
 फक् । काशिराजगोत्रापत्ये

काष पु० कष्यतेऽनेन कष-करणे षज् । १ कष्यपाषाणे (च-
 टीपातर) ख्याते प्रस्तरभेदे शब्दचि० । २ ऋषिभेदे च
 काषाय त्रि० कषायेण रक्तः अण् । कषायेण रक्ते १ वस्त्रादौ
 “यदि वासांसि वमीरन् रक्तानि वमीरन् काषायं ब्राह्म-